

Referanser:

Arkivsak: 20/01358-53

Saksdokumenter:

Alminnelige bestemmelser, vigsling til tjeneste, bokmål
Allmenne føresegner, vigsling til teneste, nynorsk
Vigsling til tjeneste bokmål
Vigsling til teneste, nynorsk
Vigsling av biskop bokmål
Vigsling av biskop, nynorsk
Innsettelse til vigslet tjeneste, bokmål
Innsettjing til vigsle teneste, nynorsk
Fremstilling med forbønn, bokmål
Framstilling med forbøn, nynorsk
BM 7_23 Justering av vigslingsliturgiene i Den norske kirke
BM 47_24 Vigslingsliturgier

Liturgiske ordninger for vigsling til tjeneste

Sammendrag

Kirkerådet og Bispemøtet igangsatte i 2018 liturgisak om vigslingsliturgier for kirkelig tjeneste og kirkebygg (KR 32/18, BM 24/18). Vedtaket fra Bispemøtet i 2018 presiserte at vigslingsliturgiene skulle utarbeides i nært samarbeid med Bispemøtet. Liturgisaken følger kapittel 2 i Regler for saksbehandling i liturgisaker.

Bispemøtet og Kirkemøtet har også vedtatt liturgisak om ordningene for innsettelse og forbønn (KR 13/25, BM 21/25). Liturgisaken følger kapittel 3 i Regler for saksbehandling i liturgisaker

På bakgrunn av Bispemøtets vedtak i oktober 2024, har Nemnd for gudstjenesteliv utarbeidet forslag til ordninger. Denne saken presenterer Nemnd for gudstjenesteliv sitt bearbejdede forslag til alminnelige bestemmelser, vigsling til kirkelig tjeneste, vigsling til biskop, samt justerte ordninger for innsettelse og forbønn.

Forslag til vedtak

Bispemøtet takker Nemnd for gudstjenesteliv for godt og grundig arbeid med revisjon av vigslingsliturgiene for Den norske kirke.

1. Bispemøtet har ingen læremessige innvendinger til forslaget til Alminnelige bestemmelser for vigsling til tjeneste

2. Bispemøtet har ingen læremessige innvendinger til forslaget til Vigsling til tjeneste.

For den videre saksbehandling, vil Bispemøtet be om at

3. Bispemøtet har ingen læremessige innvendinger til forslaget til Vigsling av biskop.

For den videre saksbehandling, vil Bispemøtet be om at

4. Bispemøtet har ingen læremessige innvendinger til ordningene Innsettelse til vigslet tjeneste og Fremstilling med forbønn.

For den videre saksbehandling, vil Bispemøtet be om at

5. Bispemøtet ber sekretariatet om å se på utformingen av kallsbrev/tjenestebrev med tanke på høytlesning i gudstjenesten. Det bør også vurderes hvordan kallsbrev leses dersom det er flere som innsettes i samme gudstjeneste.

Saksorientering

Bakgrunn

Kirkerådet og Bispemøtet igangsatte i 2018 liturgisak om vigslingsliturgier for kirkelig tjeneste og kirkebygg (KR 32/18, BM 24/18). Vedtaket fra Bispemøtet i 2018 presiserte at vigslingsliturgiene skulle utarbeides i nært samarbeid med Bispemøtet.

I februar 2023 deltok Nemnd for gudstjenesteliv sitt arbeidsutvalg i Bispemøtets samtale om vigslingsliturgiene (BM 7/23) og utarbeidet i forlengelsen av dette et forslag til vigslingsliturgier som ble oversendt Bispemøtet.

Nemnd for gudstjenesteliv sitt forslag til vigsling til tjeneste ble behandlet i Bispemøtet i oktober 2024 (BM 47/24) og sendt tilbake til nemnda. Forslaget til vigsling av bygg ble behandlet i Bispemøtets arbeidsutvalg i september 2025 (BM-AU 10/25).

På bakgrunn av Bispemøtets vedtak i oktober 2024, har Nemnd for gudstjenesteliv utarbeidet et bearbeidet forslag. Saken presenterer forslag til alminnelige bestemmelser, vigsling til kirkelig tjeneste, vigsling av biskop, samt justerte ordninger for innsettelse og forbønn.

Ordningen for vigsling av kirkebygg er ikke realitetsbehandlet i Nemnd for gudstjenesteliv ennå, men nemnda tar sikte på å ferdigbehandle denne i november 2025.

Generelt om vigslingsliturgier

Liturgiene for vigsling til tjeneste i Den norske kirke spiller en viktig rolle i å forme både den teologiske forståelsen og motivasjonen for kirkelig tjeneste. Disse liturgiene er også sentrale kirkerettslige dokumenter som gir veiledning og rammer for forholdet til vigslede medarbeidere.

Liturgiene for vigsling til tjeneste, som inkluderer vigsling av prester, diakoner, kateketer og kantorer, er utformet for å reflektere og formidle kirkens teologiske forståelse av tjenestene. Gjennom liturgien uttrykkes det at den vigslede ikke handler på egne vegne, men på vegne av kirken og etter Guds kall. Dette utgangspunktet setter den vigslede tjenesten inn i en større sammenheng som en del av Kristi kropp på jord (1. Kor 12, Ef 4,11-13).

Samtidig er liturgiene også juridiske dokumenter innenfor kirkeretten. De fastsetter de formelle rammene for vigslingen og de forpliktelser og rettigheter som følger med. Dette inkluderer blant annet krav til utdanning, ordinasjon og tjenesteutførelse. Ved å følge disse liturgiene sikrer kirken at vigslingen skjer i tråd med kirkens regler og retningslinjer.

Liturgiene gir også veiledning i hvordan kirken skal forholde seg til sine vigslede medarbeidere. Dette inkluderer retningslinjer for hvordan vigslingen skal gjennomføres, samt hvordan vigslede medarbeidere skal støttes og følges opp i sin tjeneste. Dette er viktig for å sikre at de vigslede får nødvendig støtte og veiledning i sitt arbeid.

Vigslingsliturgiene er på denne måten et uttrykk for kirkens lære og praksis. De bidrar til å forme forståelsen av hva det vil si å tjene i kirken og gir en ramme for hvordan denne tjenesten skal utføres.

Alminnelige bestemmelser

I forbindelse med justering av ordningene for vigsling til tjeneste, innsettelse og fremstilling, er det også behov for å oppdatere de alminnelige bestemmelsene for disse ordningene.

Nemnd for gudstjenesteliv har oppdatert de alminnelige bestemmelsene. Følgende endringer er gjort:

Vigsling til prest, diakon, kateket og kantor

Overskriften over tjenestene er endret for å inkludere kantortjenesten.

Betegnelsene for de ulike tjenestene er forenklet ved å ikke bruke betegnelse «prestetjeneste, kateket-tjeneste og diakontjeneste» men heller «prest, diakon, kateket og kantor»

I punkt to er det gjennomført dobbelt bestemmelse «den kirken» istedenfor «den kirke».

Punkt 6 er oppdatert i tråd med dagens praksis og ordbruk fra Ordning for hovedgudstjenesten.

Punkt 7 er språklig forenklet.

Vigsling til fast kirkelig tjeneste

De alminnelige bestemmelsene utgår fordi ordningen utgår, jf. BM 7/23

Vigsling av biskop

Punkt 8 og 9 er oppdatert med hensyn til innføringen av preses-funksjonen.

Punkt 10 er oppdatert slik at regentens kjønn ikke må være maskulint og i tråd med praksis for deltakelse fra Porvoo-fellesskapet og andre kirker.

Ledd 11 er også oppdatert i tråd med at Den norske kirke nå har en preses, samt praksis med at en av de medvirkende i ledd 11 er en biskop fra Porvoo-fellesskapet.

Innsettelse av vigslede

Overskriften er endret for å vise sammenhengen mellom vigslingspraksis og innsettelser.

Punkt 13 er forenklet i tråd med dagens praksis.

Punkt 14 er omformulert slik at det handler om hvem som foretar innsettelsene. Setningen om at biskopen innsetter prostene er flyttet opp hit og resten av punktet er forenklet i tråd med dagens praksis.

Punkt 15 er oppdatert slik at «høymessen» er erstattet av «hovedgudstjenesten» og setningen om stiftskapellaner er tatt ut.

Fremstilling med forbønn

Punkt 17 er oppdatert slik at «høymessen» er erstattet med «hovedgudstjenesten»

Vigsling til tjeneste

Ordningen for vigsling til tjeneste er bearbeidet i tråd med Bispemøtets innspill. Nemnda har også konferert med preses i prosessen. I det følgende redegjøres det for de endringer som er gjort. Det blir også kommentert de steder hvor Bispemøtets anbefalinger ikke er tatt til følge.

Det eneste punktet som i sin helhet er avvist av nemnda, handler om plasseringen av kantorvigslingen, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 13. Dette gjorde også nemnda i sitt første forslag til vigslingsliturgier. Det kan være gode grunner til at kantorvigslingen i seg selv kan passe fint et annet sted i gudstjenesten. Nemnda mener likevel, blant annet med bakgrunn i forståelsen av tjenestene uttrykt i BM 3/10, at det er hensiktsmessig at alle vigslingene skjer på samme plass i gudstjenesten. Selv om det er sjelden, hender det også at det er vigsling av kantor samtidig med andre tjenester. Da taler praktiske hensyn for en slik plassering. Nemnda har heller vektlagt at beskrivelser av kantortjenesten til dels avviker en god del fra de andre tjenestene. Dette er reflektert videre i saksdokumentet.

I tråd med punkt 14 i Bispemøtets vedtak er personlige pronomen tatt ut av den offisielle liturgien og erstattet av understrek (____).

Generalrubrikkene

Prekenen

Tidligere punkt 6 om at biskopen preker er tatt ut, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 6.

Epiklesesalme

Nytt punkt 6 er oppdatert med riktig henvisinger og beskrivelser av alternativene omkring epiklesesalme-valg. Dette er i tråd med dagens ordning.

Tekstlesninger

Tidligere punkt 8 om tekstlesningsalternativer er tatt ut fordi det kun er ett alternativ med skriftlesninger for hver tjeneste, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 4.

Nytt punkt 7 beskriver tekstutvalg i vigslingsgudstjenester hvor det vigsles til flere tjenester samtidig. Nemnda har ikke ønsket å gi for mange føringer her, men vise at det ikke er nødvendig å lese alle tekstene til alle tjenestene.

Menighetens mottakelse

Punkt 8 er endret siden menighetens bekreftelse er satt til slutt som i dagens ordning, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 12.

Nattverdfeiring

Det er lagt til et nytt punkt 11 om nattverdfeiring. I nåværende ordning følger vigslingsgudstjenesten Høymessen som innebærer nattverdfeiring. Når ordlyden er oppdatert i punkt 1, slik at vigslingsgudstjenesten følger Ordning for hovedgudstjenesten, innebærer dette ikke nødvendigvis nattverd. Det er derfor nå presisert at det feires nattverd i vigslingsgudstjenesten.

Del I Samling

Biskopen leder gudstjenesten fra start av, slik nemndas første forslag var utformet og slik Bispemøtet stille seg bak, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 1.

Samlingsbønnen er foreslått tatt ut av vigslingsgudstjenesten, se under. Når vigslingen er lagt til dåpen plass, blir det mange bønner og en stort «vekt» tidlig i gudstjenesten. Nemnda mener derfor at det med fordel kan strykes noe i samlingsdelen, og foreslår at dette er samlingsbønnen.

Ledd 7, Biskopens innledende bønn

I det første forslaget fra nemnda var biskopens innledende bønn tatt ut, til fordel for gudstjenestens samlingsbønn. Bispemøtet ønsket å ha med biskopens innledende bønn og

beholde referansen til Ef 4,12 og første del av CA V. Bispemøtet mente at den bønner som nå ligger i vigslingen må oppdateres og gjøres kortere, men at den kan være en samlingsbønn, jf. Bispemøtets vedtak punkt 3.

Nemnda har forsøkt å plassere biskopens innledende bønn som samlingsbønn, men motivene både i den nåværende bønner og tilsvarende bønner fra andre kirker (svenske, finske, danske og anglikanske), tilsier at bønner egentlig bør forstås som en kollektbønn/Dagens bønn. Nemndas forslag er derfor en bønn med struktur som ligger nært opptil Dagens bønn i hovedgudstjenesten, samt får denne plasseringen i ordningen.

Det foreslås at biskopen fortsatt er den som ber bønner.

Bønnespråket er oppdatert og bønner er gjort kortere. I hovedsak består nå bønner av:

- Referansen til Efeserbrevet.
- Bønner om at Den hellige ånd skal «opplyse, veilede, trøste og stryke» vigslingskandidaten.
- Bønnesetningen om å gjøre vigslingskandidaten og «alle ditt ords tjenere» til tro forvaltere. Denne setningen er forenklet og har erstattet «Guds hemmeligheter med «din nåde», jf. også CA V.

Bønner er videre rammet inn av strukturen i Dagens bønn, med likelydende innledningsord, en trinitarisk betegnelse av Gud til innledning og som avslutning.

Mulig endring

Nemnda mener at bønner likevel har noen utfordringer. Bønnespråket er forenklet, men har en stil som nemnda mener er fremmedgjørende. Dette gjelder særlig den nynorske versjonen av bønner.

Nemnda er imidlertid spesielt spørrende til tredje setning. Denne starter med «Gjør alle ditt ords tjenere til ...». Nemnda er kritisk både til å instruere Gud til å gjøre noe helt bestemt, samt at det tegnes opp en antropologi der mennesket først ved Guds handling blir til tro forvaltere av Guds nåde.

Bispemøtet oppfordres til å vurdere en endring som vist nedenfor i rødt

Bokmål

B vendt mot menigheten | La oss alle be.

B vendt mot alteret | Evige Gud,
du har gitt din kirke apostler, profeter,
evangelister, hyrder og lærere
for å utruste de hellige til tjeneste
så Kristi kropp bygges opp.

Vi ber deg
at du ved din Hellige Ånd vil
opplyse og veilede, trøste og styrke ____
som i dag vigsles til tjeneste i kirken.

Gjør alle ditt ords tjenere til tro forvaltere
av din nåde

ved din Sønn Jesus Kristus, vår Herre,
som med deg og Den hellige ånd lever og
råder, én sann Gud fra evighet til evighet.

M | Amen.

B vendt mot menigheten | La oss alle be.

B vendt mot alteret | Evige Gud,
du har gitt din kirke apostler, profeter,
evangelister, hyrder og lærere
for å utruste de hellige til tjeneste
så Kristi kropp bygges opp.

Vi ber deg
at du ved din Hellige Ånd vil
opplyse og veilede, trøste og styrke ____
som i dag vigsles til tjeneste ~~i kirken~~.

La alle **som gjør tjeneste i kirken vokse og
modnes i tro, håp og kjærlighet**

ved din Sønn Jesus Kristus, vår Herre,
som med deg og Den hellige ånd lever og
råder, én sann Gud fra evighet til evighet.

M | Amen

B vend mot kyrkjelyden | Lat oss alle be.

B vend mot altaret | Evige Gud,
du har gjeve kyrkja apostlar, profetar,
evangelistar, hyrdingar og lærarar
slik at dei heilage kan bli utrusta til teneste
og Kristi kropp vert bygd opp.

Vi bed deg om
at du ved din Heilage Ande vil
opplysa og rettleia, trøysta og styrkja ____
som i dag vert vigsla til teneste i kyrkja.

Gjer alle tenarar av ditt ord til tru
hushaldarar over din nåde

ved Son din, Jesus Kristus, vår Herre,
som med deg og Den heilage ande lever
og råder,
éin sann Gud frå æve til æve.

K | Amen.

B vend mot kyrkjelyden | Lat oss alle be.

B vend mot altaret | Evige Gud,
du har gjeve kyrkja apostlar, profetar,
evangelistar, hyrdingar og lærarar
slik at dei heilage kan bli utrusta til teneste
og Kristi kropp vert bygd opp.

Vi bed deg om
at du ved din Heilage Ande vil
opplysa og rettleia, trøysta og styrkja ____
som i dag vert vigsla til teneste ~~i kyrkja.~~

Lat alle **som gjer teneste i kyrkja vekse og
mognast i tru, von og kjærleik**

ved Son din, Jesus Kristus, vår Herre,
som med deg og Den heilage ande lever
og råder,
éin sann Gud frå æve til æve.

K | Amen

Ledd 8, Trosbekjennelse CREDO

For å ivareta sammenhengen mellom alle døptes kall og kallet til de særskilte kirkelige tjenestene, foreslår arbeidsgruppen å holde på at Credo kommer før fremstillingen, slik som ved dåp.

Biskopen introduserer at en vigsling skal skje og at dåpen og enheten med Kristus er utgangspunktet for alle døptes kall. Siste del av siste setning slik at den er identisk med innledningen til Credo i konfirmasjonsliturgi.

Ledd 9, Fremstilling

I tråd med Bispemøtets vedtak er hovedelementene i nåværende ordning videreført, inkludert henvisningen til prestetjenesten som en særskilt tjeneste med ord og sakrament (CA V og VII), jf. Bispemøtets vedtak, punkt 2. Bispemøtet ønsket også å bevare rikdommen i noe av dagens formuleringer i fremstillingen og løftene, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 6.

Rubrikken i leddet endret slik at lederen i menighetsrådet settes først. Dette er for å tydeliggjøre menighetens rolle i vigslingen. Prosten var falt ut i tidligere versjoner, men er nå inne, slik som i dagens ordning.

Den felles innledningen til fremstillingen griper tilbake til dåpens kall («Sammen er vi kalt til et liv i tro og tjeneste») og 1. Kor 12. for å tydeliggjøre forbindelsen til Credo som nettopp er lest.

De ulike tjenestene har deretter en ulik beskrivelse av tjenesten. Det som er ulikt fra tjeneste til tjeneste er markert i blått. Dette er kun for synliggjøring i dokumentet.

Prestetjenesten

Bispemøtet ønsket at flere av formuleringene fra CA skulle tas igjen i for prestetjenesten. Dette har nemnda gjort.

Til det kall og de nådegaver Gud har gitt sin kirke, hører **tjenesten med å forkynne evangeliet** og forvalte sakramentene. Denne særskilte tjenesten er innstiftet for at vi skal komme til tro og leve i nåden i Jesus Kristus.

Til det kall og dei nådegåver Gud har gjeve si kyrkje, høyrer **tenesta med å forkynna evangeliet** og forvalta sakramenta. Denne særskilde tenesta er innstifta for at vi skal koma til tru og leva i nåden i Jesus Kristus.

Nemnda har særlig diskutert siste del av siste setning om at prestatjenesten er innstiftet «for at vi skal få del i troen og nåden i Jesus Kristus». Formuleringen er nært knyttet til CA IV og CA V. Artikkel V sier at det kirkelige embete er innstiftet for at «vi skal komme til denne tro». Denne tro viser tilbake til artikkel IV om rettferdiggjørelse ved Kristus, ikke egne gjerninger. Troen her er altså troen på Guds nåde i Kristus, ikke en tro på f.eks. skapelsesfortellingene eller at Jesus gikk på vannet.

I dagens ordning er uttrykket å «få del i den frelsende tro og bli bevart i troen». Nemnda har vurdert flere alternativer, som f.eks. «få del i (troen og) evangeliet om Guds nåde», «få del i nåden og leve i den» eller «få del i troen og nåden i Jesus Kristus». Disse formuleringene ble imidlertid problematisert av nemnda fordi det kan fremstå som om embetet blir en betingelse for å få del i nåden. Embetet er derimot en tjeneste som skal formidle nådemidlene. Nemnda foreslår derfor «... for at vi skal **komme til tro og leve i nåden** i Jesus Kristus» / «... for at vi skal **koma til tru og leva i nåden** i Jesus Kristus».

Diakontjenesten

I og med at beskrivelsen av prestatjenesten ble utvidet, valgte nemnda å også legge til en beskrivende setning på de øvrige tjenestene. Formuleringene i fremstillingen er ment å være mer overordnet enn formuleringene i løftene.

Til det kall og de nådegaver Gud har gitt sin kirke, hører **omsorgstjenesten**. Ved denne tjenesten blir Guds kjærlighet til alle mennesker og alt det skapte synlig iblant oss.

Til det kall og dei nådegåver Gud har gjeve si kyrkje, høyrer **omsorgstenesta**. Ved denne tenesta vert Guds kjærleik til alle menneske og alt det skapte synleg mellom oss.

Setningsoppbyggingen i denne fremstillingen er annerledes enn de andre tjenestene. For det første gjelder det betegnelsen «omsorgstjenesten» som er annerledes enn de andre tre som har «tjenesten med å ...». Begrepet er hentet fra tjenesteordningen for diakoner og nemnda ønsker derfor å beholde den.

Denne tjenestebetegnelsen leder imidlertid til det andre som er annerledes, nemlig at avslutningen av fremstillingen får en annen type formulering. De andre har formuleringer mer hensikt, slik som «for at» og «så». Nemnda har vurdert alternative formuleringer, slik som:

Til de kall og de nådegaver Guds har gitt sin kirke, hører omsorgstjenesten, **så** Guds kjærlighet til alle mennesker og alt det skapte **blir** synlig mellom oss.

Nemnda mener den foreslåtte formen er mer tydelig og aktiv, og anbefaler derfor å bruke den.

Katekettjenesten

For katekettjenesten gjelder det samme som er beskrevet om diakontjenesten.

Til det kall og de nådegaver Gud har gitt sin kirke, hører **tjenesten med å undervise i den kristne tro**, så vi kan vokse i troen og grunnfestes i kjærligheten.

Til det kall og dei nådegåver Gud har gjeve si kyrkje, høyrer **tenesta med å undervisa i den kristne trua**, så vi kan veksa i trua og stå grunnfeste i kjærleiken.

Bispemøtet bad om at det i løftene for kateketen brukes formuleringene som «lære», «Den kristne tro» og å vurdere «vokse i tro håp og kjærlighet». Alt dette er tatt inn i nemndas forslag til løfter. Fordi formuleringene i fremstillingen er ment å være mer overordnet, har nemnda her brukt noen av de samme uttrykkene, men også å alludere mer eksplisitt til Efeserne 3,17.

Kantortjenesten

For katekettjenesten gjelder det samme som er beskrevet om diakontjenesten.

Til det kall og de nådegaver Gud har gitt
sin kirke, hører **tjenesten med å
lede menighetens lovprisning,
så Guds navn blir opphøyet
og Guds herlighet fyller jorden.**

Til det kall og dei nådegåver Gud har
gjeve si kyrkje, høyrer **tenesta med å
leia kyrkjelyden si lovprising,
så Guds namn vert opphøgd
og Guds herlegdom fyller jorda.**

Beskrivelsen av kantortjenesten er noe av det som har vært mest krevende i nemndas arbeid med fremstillingen og formaningene. Det å jobbe som kirkemusiker er en av de få faste stillingene du kan få som musiker i Norge og samtalen om vigslings plass for denne arbeidstakergruppen pågår fortsatt.

Nemnda har vært opptatt av at beskrivelsene både skal være saksvarende for de oppgaver som ligger til tjenesten, de forventinger kirken har og at formuleringene ikke skal hindre rekruttering til tjenesten.

Fordi formuleringene i fremstillingen er mer overordnet enn formuleringene i løftene, har nemnda her tatt utgangspunkt i Bispemøtets ønske om at det i løftene brukes formuleringen «lede menighetens sang og lovprisning». Formuleringen er tatt inn i sin helhet i formaningene, men forenklet i fremstillingen. Nemnda har vurdert å bytte ut «lovprisning» med «lovsong» på nynorsk, men nemnda vil holde på «lovprisning».

Ledd 10 og 12, Epiklesesalme

Både alternativ A og B er videreført fra nåværende ordning. I tillegg er det i nemndas forslag åpning for å bruke en annen epiklesesalme ivarettatt ved alternativ C.

Nemnda har valgt å sette opp 512 «Kom, Hellig Ånd med skapermakt» før og etter skriftlesningen, men mener det er tilstrekkelig tydelig både i generalrubrikken og i leddets rubrikker at det er mulig å velge andre salmer og at de kan deles opp på ulike måter.

Ledd 11, Skriftlesninger

Biskopene understreket viktigheten av at Matteus 28 blir lest for alle tjenester og bad om én fast tekststrekke til hver av tjenestene, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 4.

Nemnda har fulgt dette og satt opp ordningen slik at det kommer tydeligere frem at Matteus 28 er satt opp for alle tjenestene.

Nemnda har ikke gått nøyere inn på hvordan det evt. velges mellom tekster når det vigsles til flere tjenester i samme gudstjeneste, men nytt punkt 7 gjør det klart at det er åpent for å ta ut noen tekstlesninger i slike tilfeller.

De tjenestespesifikke tekstene er markert i blått i dokumentet. Dette er kun for synliggjøring på dette punktet i prosessen.

Prestetjenesten

Nemnda har valgt å videreføre fire lesningene for prest.

Diakon- og katekettjenesten

For diakon og kateket er de tre tekstlesningene fra dagens ordning videreført. For å ivareta flere sentrale aspekter ved tjenesten, samt at det gir større likhet i ordningene, foreslås det at også disse ordningene får fire tekstlesninger.

Med utgangspunkt i det tidligere forslaget, samt etter å ha undersøkt hvilke tekstlesninger som anvendes i andre kirker, er Johannes 15 tatt inn for diakon og Kolosserne 2 for kateket.

Kantortjenesten

For kantor er det i forslaget beholdt fire lesninger. Siden Matteus 28 skal leses for alle tjenester, er Lukas 24 (som er en del av dagens ordning) tatt ut.

Ledd 13, Vigslingstale

Etter Bispemøtets ønske er Biskopens vigslingstale flyttet tilbake til etter tekstlesningen og før formaning og løfte, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 5.

Ledd 14, Formaning og løfte

Biskopene ønsket å beholde formaningen som innledning til løftene. Det ble åpnet for å avlegge ett eller flere løfter, men at formuleringen «lover du, ved den nåde Gud gir deg» skulle beholdes i begge alternativer, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 7.

Nemnda har utredet dette og mener at så lenge formaningen skal fungere godt før løftet, fant de ikke noen god, praktisk måte å løse alternativet på. Forslaget nemnda legger frem har derfor samme oppsett med formaning og løfter slik som i dag.

Innledning

Innledningen til formaningene er beholdt fra dagens ordning, men satt opp slik at det er tydelig hva som er felles og ikke. Den første setningen er lik for alle og står øverst i oppsettet. Setningen er forenklet språklig og oppdatert ved at:

«hvor rik den er på herlighet, og hvor nødvendig den er for Guds kirke på jorden»

er omformulert til:

«hvor rik den er og hvor nødvendig for Guds kirke på jorden».

Endringer er at «på herlighet» og «den er» strøket.

De ulike tjenestene

Etter innledningen betegnes de ulike tjenestene «Når Herren nå betror deg ... tjenesten». Setningen er den samme som i dagens liturgier, men satt opp slik at det er tydelig at formaningene er ulike for de ulike tjenestene det vigsles til.

Dokumentet som er vedlagt har ulike farger på dette punktet. Det er kun for synliggjøring på dette sted i saksbehandlingen. Kodene er:

- Sort er likt for alle
- Blått er spesifikt for akkurat den tjenesten
- Lilla er felles for prest, diakon og kateket
- Grønt er felles for prest og diakon

Første formaning om å forkynne evangeliet.

Bispemøtet anbefalte i oktober 2024 formuleringen «forkynne evangeliet klart og rent» med henvisningen til skrift og bekjennelse, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 7.

Nemnd for gudstjenesteliv har i sitt utredningsarbeid jobbet i tråd med forståelsen av tjenestene i Den norske kirke slik det er uttrykt i BM 3/10 (jf. også BM 7/23). Formuleringen om å formidle evangeliet i tråd med skrift og bekjennelse er derfor tatt inn som første formaning i alle tjenester. Den første formaning er likevel ulikt formulert for tjenestene og det vil bli gått igjennom her.

Preste-, diakon- og katekettjenesten

I tråd med signaler fra Bispemøtet i oktober 2024, har nemnda brukt formuleringen «forkynne evangeliet klart og rent, som det er gitt oss ...» for prestatjenesten.

Diakontjenesten og katekettjenesten har også formuleringen «forkynne evangeliet», men her er ikke betegnelsen «klart og rent» med, kun henvisningen til skrift og bekjennelse.

Nemnda har lagt begrepet «forkynne» til alle disse tre tjenestene. I dagens ordning er ordet «forkynnelse» reservert for prestatjenesten, mens de andre to tjenestene skal «legge frem Guds ord klart og rent». Punktet var oppe til diskusjon flere ganger og det ble også vurdert å beholde formuleringen «legger frem» for diakon og kateket. Det kom også frem forslag om «vitne om evangeliet», men begrepet gjentas senere i samme formaning og nemnda ønsket ikke å endre bruken av verbet der.

Når det endelige forslaget endte med «forkynner» i alle tjenester, ble dette begrunnet i forståelsen av tjenestene fra BM 3/10 og tydelige tilbakemeldinger fra tjenestene representert i nemnda.

I hovedsak er det tre endringer i denne setningen fra dagens formulering:

- Alle tre tjenester «forkynner», istedenfor at dette kun er prestatjenesten
- «Evangeliet» er brukt istedenfor «Guds ord» (jf. punkt 7 i BMs vedtak)
- Bare prestatjenesten har uttrykket «klart og rent» som før lå til alle tre tjenestene

Tidligere formulering

Prestatjeneste

«... at du **forkynner**
Guds ord klart og rent,
som det er gitt oss
i Den hellige skrift og
som vår kirke vitner om
det i sin bekjennelse»

Diakontjeneste

«... at du ... **legger fram**
Guds ord klart og rent,
som det er gitt oss
i Den hellige skrift og
som vår kirke vitner om
det i sin bekjennelse»

Katekettjeneste

«... at du ... **legger fram**
Guds ord klart og rent,
som det er gitt oss
i Den hellige skrift og
som vår kirke vitner om
det i sin bekjennelse»

Anbefalt formulering

Prestatjeneste

«... at du **forkynner**
evangeliet klart og rent,
som det er gitt oss
i Den hellige skrift og
som vår kirke vitner om
det i sin bekjennelse»

Diakontjeneste

«... at du **forkynner**
evangeliet,
som det er gitt oss
i Den hellige skrift og som
vår kirke vitner om
det i sin bekjennelse»

Katekettjeneste

«... at du **forkynner**
evangeliet,
som det er gitt oss
i Den hellige skrift og som
vår kirke vitner om
det i sin bekjennelse»

Kantortjenesten

For kantortjenesten anbefaler nemnda formuleringen «gjennom musikken lar evangeliet lyde, som det er gitt oss ...». Det har vært flere diskusjoner i nemnda om hvordan formaningene best kan balansere vigslingen og forståelsen av kantortjenesten som kirkelig tjeneste på den ene siden, og mange kirkemusikeres arbeid som musikere. Nemnda mener at denne åpne formuleringen, men med henvisning til skrift og bekjennelse, ivaretar disse aspektene.

Tjenestespesifikke formaninger

Beskrivelsen av de ulike tjenestenes karakter utfoldes nærmere i de påfølgende formaningene. Det er ulikt antall punkt i de forskjellige tjenestene, men nemnda mener at det kan stå slik og at det vesentlige vurderinger her må handle om innhold, ikke antall punkter.

En gjennomgang av de tjenestespesifikke formaningene følger her:

Prestetjenesten

Prestetjenesten har tre tjenestespesifikke formaninger. Nemnda mener at disse tre er en videreføring av de anliggender som ligger i dagens formaninger. Formaningene er i hovedsak oppdatert språklig.

Punktene omhandler:

- sakramentsforvaltning etter Kristi innstiftelse og kirkens orden
- sjelesorg og skriftemål, omsorg og forbønn
- veiledning og oppmuntring til tro på Kristus og et liv i kjærlighet til Gud og nesten.

Diakontjenesten

De tjenestespesifikke formaningene knyttet til diakontjenesten er det som før revisjonen hadde et særlig behov for oppdatering (BM 7/23).

Diakontjenesten har i forslaget fått tre tjenestespesifikke formaninger. Disse bygger på formuleringene i tjenesteordningen for diakoner.

Formaningen som omtaler samtale og sjelesorg er nesten identisk med prestatjenesten, men der hvor prestatjenesten har «sjelesorg og skriftemål» som særlig ansvar, er skriftemålet tatt ut og samtalen fremhevet for diakoner i formuleringen «samtale og skriftemål».

Katekettjenesten

Katekettjenesten har to tjenestespesifikke formaninger. I det første punktet er Bispemøtets anbefalinger om «lære», «undervisning» og «den kristne tro» tatt inn. I det andre punktet er formuleringen «vokse i tro, håp og kjærlighet» tatt inn, begge deler jf. Bispemøtets vedtak, punkt 6.

Kantortjenesten

Som kommentert over, har nemnda arbeidet særlig mye med hvordan kantortjenesten best kan beskrives. Uttrykket «salmer, hymner og åndelige sanger» ble diskutert. Selv om uttrykket brukes i Bibelen (Ef 5,19), og har en tradisjonell fortolkning, er uttrykket ikke særlig lett å fortolke i dag. Nemnda var også opptatt av at kantoren jobber med musikk som ikke har ord og som er viktig i mange kirkelige sammenhenger.

Uttrykket «musikk» er åpent for tolkning i enda større grad enn «salmer, hymner og åndelige sanger». Å legge «musikk» til i det eksisterende uttrykket ble imidlertid krevende fordi både hymner og åndelige sanger er musikk. Nemnda vurderte uttrykket «sang og musikk» er stivnet og nemnda mener at det fungerer dårlig i en sammenheng som her.

Nemnda falt derfor ned på at kantorens første formaning, slik som beskrevet over, er ganske annerledes enn de tre andre og bruker uttrykket «musikk». Nemnda legger vekt på at dette er et åpent uttrykk og kan bidra til at flere kirkemusikere kjenner igjen sitt eget språk i liturgien.

I neste tjenestespesifikke formulering er Bispemøtets formulering «lede menighetens sang og lovprisning» tatt inn.

Felles avsluttende formaning

Den siste formaningen er lik for alle tjenester, slik den også er i dagens ordninger. I denne formuleringen er det kun gjort én endring: «trenger dypere inn i de hellige skrifter» er byttet ut til fordel for «... fordyper deg i de hellige skrifter ...»

Løftet

Dagens løfteformulering er i hovedsak beholdt. Vigslingeskandidaten blir spurt om hen lover «ved den nåde Gud vil gi deg», jf. Bispemøtets vedtak, punkt 7.

Den eneste endringen i løftet er på nynorsk. Her stod det tidligere at løftet ble gitt «andsynes» menigheten. Ordlyden kan oppleves unødig arkaisk, men viktigere er at kandidaten faktisk står ansikt til ansikt med biskopen, ikke menigheten, når løftet blir avgitt. Nemnda anbefaler derfor å endre «med denne kyrkjelyden til stades» til «framfor denne kyrkjelyden».

Håndslaget er tatt inn igjen i ordningen, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 8.

Ledd 15, Håndspåleggelse og bønn

For å understøtte at det apostoliske ved vigslingen er tett knyttet til selve håndspåleggelsen, er dette tatt inn i innledningen til vigslingsbønnen. Dette er samtidig tatt ut av den erklæringen i neste ledd.

Vigslingsbønnen

Nemnda forstår Bispemøtets uttalelse om vigslingsbønnen (punkt 9) som å være i tråd med hovedelementene i det forslaget som var fremlagt. Det er likevel gjort to endringer:

Det første handler om å understreke takken for vigslingskandidaten og hans gaver. Det er blitt påpekt at dersom siste setningen i bønningen er alt som sies om vigslingskandidaten (vår svakhet), blir antropologien vanskelig. Nemnda har derfor vurdert flere alternativer som kan uttrykke at Gud også er den som utruker med gaver til å stå i tjenesten.

Nemnda har valgt å ta dette inn ved at tredje setning takker for den som blir vigslet og de gaver som er gitt hen.

I tråd med bønneformuleringer, f.eks. i Dagens bønn og nattverdbønnene, foreslår nemnda at epiklesebønnen innledes med «Vi ber deg: Send ...»

Bønnesalme

Nemnda mener ikke det er behov for å angi en fast salme. Det er jobbet med flere forslag til alternative bønnesalmer, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 10. Ulike alternative bønnesalmer er oppført i veiledningen. For å unngå forvirring, anbefales det å ikke føre opp noen salme på dette stedet i ordningen, men henvise til veiledningen.

Ledd 16, Erklæring

Som nevnt over er henvisningen til det apostoliske flyttet opp til håndspåleggelsen. Ut over dette har nemnda fulgt Bispemøtets vedtak, punkt 11 og tatt ut henvisningen til Matteus 11 og at stolaen legges på uten introduksjon.

Nemnda støtter dette med bakgrunn i at håndslaget nå er inne igjen i tilknytning til løftene. Det opprinnelige forslaget var å ta ut håndslaget til fordel for en sterkere understrekning av håndspåleggelsen som vigslingshandling og stolaen som vigslingstegn. Med Bispemøtets ønske om å beholde håndslaget, er det naturlig å reversere nemndas forslag på dette punktet.

Det har vært diskutert i nemnda om en skulle legge inn noe om applaus, men mener at dette ikke trenger å benevnes i ordningen.

Ledd 17, Påminnelse om menighetens ansvar

Nemnda har fulgt Bispemøtets anbefaling (punkt 12) om at menigheten ikke svarer. Dette henger også sammen med at vigslingskandidaten ikke har samme aktive rolle i dette forslaget som i forrige forslag.

Nemnda har også fulgt Bispemøtets anbefaling om å beholde ordlyden i den siste delen av påminnelsen. Innledningen «Kjære menighet» er også beholdt. Nemnda vil imidlertid anbefale å beholde formuleringene fra det opprinnelige forslaget om at

- menigheten har hørt Guds ord om tjenesten
- vigslingskandidaten har lovet å gå inn i tjenesten
- det er bedt om velsignelse over vigslingskandidatens gjerning

Sammenholdt med dagens ordning, har nemndas forslag det siste punktet likt, men det er to endringer: For det første er «Guds ord om tjenesten» tatt inn. For det andre er vigslingskandidaten ikke passivt overgitt til Gud, men hen har aktivt lovet å gå inn i en bestemt tjeneste.

Vigsling til biskop

Ordningen for vigsling til tjeneste er bearbeidet i tråd med bispemøtets innspill. Nemnda har også konferert med preses i prosessen. I det følgende redegjøres det for de endringer som er gjort. Det blir også kommentert de steder hvor Bispemøtets anbefalinger ikke er tatt til følge.

I tråd med Bispemøtets vedtak er personlige pronomen tatt ut av den offisielle liturgien og erstattet av understrek (____).

Gjennomgående

Betegnelsen «forrettende biskop» er endret til Preses (P) i hele ordningen. Betegnelsen Biskop (B) viser til biskopen som vigsles.

Del I Samling

Samlingsbønnen er, i likhet med vigsling til tjeneste, foreslått tatt ut av vigslingsgudstjenesten.

Ledd 7, Dagens bønn

I dagens ordning er en innledende bønn del av fremstillingen. I Nemnd for gudstjenesteliv sitt første forslag var det ikke lagt opp til en egen innledende bønn.

I forbindelse med tilbakemeldingene på struktur fra Bispemøtet i oktober 2024, har nemnda utformet en særlig «Dagens bønn» til bruk ved bispevigsling. Denne bønnen er ikke en bønn om velsigning av den nye biskopen. Bønn for biskopen skjer i selve vigslingen. Dagens bønn skal inkludere alle som feirer gudstjenesten sammen, men samtidig forberede forsamlingen på det som skal skje.

Nemnda har ikke åpnet for at Dagens bønn for kirkeåret kan benyttes. Bispemøtet kan vurdere om dette skal inn i leddets rubrikk.

Ledd 8, Trosbekjennelsen CREDO

Nemnda har på dette punktet ikke fulgt Bispemøtets anbefaling om plasseringen av Credo, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 4.

Nemnda mener det er et poeng å fastholde dåpen som utgangspunkt for alle kirkelige tjenester. Nemnda vil derfor beholde den tidlige plasseringen av Credo også for biskop, og foreslår å ha den på samme plass som vigsling til tjeneste. Med et slikt forslag er det første den nye vigslede biskopen gjør, å lese evangeliet og forkynne.

Formuleringen i siste setning er lik den som innleder bekjennelsen i konfirmasjonsliturgien, jf. Vigsling til tjeneste.

Ledd 9, Fremstilling

Fremstillingen er kortet ned og oppdatert språklig.

Hovedgrepet er at bønnen er tatt ut og delvis erstattet i dagens bønn. Det er beholdt en oppfordring om å ta imot biskopen i kjærlighet og be for hen.

Beskrivelsen av tilsynstjenesten er knyttet opp til at bekjennelsen nettopp er lest og formulert på samme måte som fremstillingen i vigsling til tjeneste.

Ledd 10, Skriftlesning

I tråd med Bispemøtets vedtak, punkt 1 og 2, er skriftlesningen satt opp slik som i dagens ordning.

Ledd 11, Vigslingstale

Vigslingstalen tilbake på plassen etter skriftlesningen, jf. dagens ordning.

Ledd 12, Formaning og løfte

Bispemøtet ønsket at løftet skulle avlegges én gang med formaning og løftesavleggelse, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 1 og 2. Dette har nemnda fulgt opp.

Nemnda har jobbet med formuleringene, både for at de skal uttrykke biskopens særlige oppdrag og ansvar klart, og i lys av saken om biskopens tilsyn, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 5 og KM 9/25.

Innledning

De fleste av dagens formuleringer er beholdt i forslaget. Det er to unntak. Det første gjelder måten kontinuiteten med prestedtjenesten er uttrykt på. I dagens forslag er uttrykket «fremdeles» benyttet. Nemnda forslår heller å bruke den konstaterende formen «I din tjeneste med Ord og sakrament». Det andre er at perspektivet med å «gi akt på deg selv» er løftet opp hit fra den første formaning.

Dagens ordning

Du har hørt Guds ord om tilsynstjenesten,
om dens krav og dens løfter
og hvor viktig den er
for Guds kirke på jorden.

Når Herren fremdeles* betror deg
tjenesten med Ord og sakrament,
og nå setter deg til å utføre
en biskops gjerning,
krever han av deg at du

skal være sindig og årvåken i ditt kall.

**Ordet fremdeles utelates når den som skal vigsles,
ikke før har vært prest.*

Anbefalt formulering

Du har hørt Guds ord om tilsynstjenesten,
dens krav og dens løfter,
og hvor viktig den er
for Guds kirke på jorden.

I din
tjeneste med Ord og sakrament,
setter Herren deg nå til å utføre
en biskops gjerning.
Til dette kreves det av deg at du
gir akt på deg selv
og er sindig og årvåken i ditt kall.

Formaningene

Språklig sett er formaningene endret fra dagens ordning. Nemnda har lagt vekt på å videreføre formaningene innholdsmessig, men i et språk som formidler biskopens særlige oppdrag og ansvar mer tydelig.

Den første formaningen fokuserer på bispetjenesten som fortsettelse av prestedtjenesten ved å vektlegge forkynnelsen av evangeliet og forvaltningen av sakramentene, jf. også første del av første formaning i dagens ordning. Også

Den andre formaningen har særlig oppmerksomhet på tilsynet med læren, menigheter og medarbeidere i bispedømmet. Dette er en videreføring av det andre av dagens formaninger, men med to tillegg: For det første at læren relaterer også relaterer til Guds ord. For det andre en tydeliggjøring av «Herrens tjenere» betyr i sammenhengen: «menigheter og medarbeidere i det bispedømme som er deg betrodd. Til dette siste er også «medtjenere» fra dagens tredje formaning tatt inn.

Den tredje formaningen vektlegger biskopens funksjon som hyrde og at hen skal fremme og bevare enheten i Guds kirke. Dette er i tråd med siste del av dagens tredje formaning.

Du skal
rekke Herrens menighet Ordets brød
og gi vel akt på deg selv
og hele den hjord som er deg betrodd.

Du skal
ta vare på den apostoliske lære etter
vår kirkes bekjennelse,
og rettlede og oppmuntre
Herrens tjenere i menigheten.

Du skal
utføre din tjeneste med troskap, og
sammen med dine medtjenere
legge vinn på å fremme og bevare
enheten i Guds kirke,
til pris og ære for hans hellige navn.

Du skal
utøve din tjeneste som biskop,
ved å forkynne evangeliet
og forvalte sakramentene.

I din tilsynstjeneste skal du
ta vare på den apostoliske lære etter
Guds ord og vår kirkes bekjennelse,
og rettlede og oppmuntre
de menigheter og medarbeiderne i det
bispedømmet som er deg betrodd.

Som hyrde skal du

sammen med dine medtjenere
fremme og bevare
enheten i Guds kirke.

Henvisningen til troskap er tatt ut i formaningene fordi det kommer i løftet. I dagens ordning gjentas dette. Nemnda mener det er nok at løftet understreker dette at tjenesten skal utføres med troskap. I tillegg ligger det i forslaget at erklæringen i ledd 14 avslutter med en oppfordring til den nye biskopen om å ta vare på seg selv.

Løfte

Dagens løfteformulering er i hovedsak beholdt, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 2.

Som i ordningen for vigsling til tjeneste er den eneste endringen i løftet på nynorsk hvor nemnda anbefaler å bruke «med denne kyrkjelyden til stades» istedenfor «framfor denne kyrkjelyden».

Håndslaget er tatt inn igjen i ordningen, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 3.

Ledd 13, Håndspålegging og bønn

Bispemøtet kommenterte ikke vigslingsbønnen direkte, men nemnda har jobbet med formuleringene i bønnen og dramaturgien på dette punktet.

Vigslingsbønnen

Slik den var utformet bestod vigslingsbønnen mye av gjentakelser av det som blir sagt i formaningene. Bønnen i forslaget er derfor forkortet og språklig oppdatert.

Bønnen i forslaget består nå av en takk for den nye biskopen, epiklesebønn, en bønn for biskopen i hans gjerning og velsignelse med fokus på bispegjerningens hensikt.

Korsang

I dagens ordning for bispevigsel går vigslingsbønnen direkte over i en erklæring. I ordningen for vigsling til tjeneste synges det en salme etter vigslingsbønnen. I Den svenske kirken er det på dette punktet korsang før overrekkelse av kors, kappe, mitra og stav.

Nemnda mener at vigslingsbønnen bør avsluttes på en måte som understreker det som er skjedd og som samtidig bygger opp mot erklæringen på en god måte. I forslaget følges derfor vigslingsbønnen av korsang over en episteltektst, for eksempel Veni Sancte Spiritus, eventuelt en epiklesesalme.

Når korsangen er ferdig reiser biskopen seg og mottar bispekorset og bispekåpen, før preses fremsier erklæringen. Overrekkelsen av bispestav er tatt ut av forslaget, jf. Bispemøtets vedtak, punkt 6.

Ledd 14, Erklæring

Preses fremsier her en erklæring om at den nye biskopen er rett kalt. Setningen i forslaget er videreført fra dagens ordning, men med en henvisning til det som har skjedd som apostolisk.

Nemnda har diskutert om det skal sies noe mer om vigslingstegnet, bispekorset, som nettopp er blitt overrekt. Det tidligere forslaget inkluderte en overrekkelse av bispestav og et bibelvers om biskopens hyrdetjeneste. Biskopen har i forslaget mottatt bispekors og bispekåpe før erklæringen, og nemnda mener derfor at det fungerer dårlig med en imperativ-setningen om å bære korset som avslutning.

Nemndas forslag er at preses avslutter erklæringen med en parafrase av Apostlenes gjerninger 20,28. Denne parafrasen tar opp i seg perspektivene med å ta vare på seg selv, som ikke lenger er like tydelig i formaningene, samt at den avslutter med en imperativ som tar opp hyrdemotivet fra formaningene.

Det har også vært diskutert i nemnda om en skulle legges inn noe om applaus, men mener at dette ikke trenger å benevnes i ordningen.

Innsettelse og fremstilling

Bispemøtet og Kirkemøtet har vedtatt liturgisak om ordningene for innsettelse og forbønn (KR 13/25, BM 21/25). Liturgisaken følger kapittel 3 i Regler for saksbehandling i liturgisaker

I det følgende presenteres Nemnd for gudstjenesteliv sitt forslag til ordninger for innsettelse og forbønn. Til grunn for arbeidet har nemnda lagt noen grunnprinsipper. Disse prinsippene har vært at ordningene skal være

- tilpasset den nye ordningen for hovedgudstjenesten
- i tråd med Bispemøtets vedtak om forståelsen av tjenestene (BM 3/10)
- preget av et oppdatert og godt bønnespråk.

Ordningene for innsettelse og forbønn som presenteres i denne saken erstatter følgende av dagens liturgier:

- Innsettelse til fast kirkelig tjeneste (jf. BM 7/23)
- Innsettelse av prest og prost
- Innsettelse av øvrige vigslede menighetsarbeidere
- Fremstilling med forbønn

Innsettelse til vigslet tjeneste

Nemnda foreslår at det er en felles ordning for innsettelse til vigslet tjeneste.

Plassering i gudstjenesten

Dagens ordninger varierer med hensyn til hvor i gudstjenesten innsettelsen skjer. Nemnda foreslår at alle tjenester innsettes på samme sted.

Nemnd for gudstjenesteliv erfarer at det fungerer dårlig med innsettelse som en slags «for-gudstjeneste» før gudstjenesten. Det er blitt vurdert om innsettelsen skulle legges etter samlingsbønnen, eller etter Gloria (dåpens plass). Nemnda landet på å legge innsettelsen etter samlingsbønnen. Dette argumentet henger også sammen med diskusjonen om talens plass i innsettelsen (se nedenfor).

Ledelse av innsettingen

Når det ikke er en prost som innsettes, kan prosten «eller den biskopen bemyndiger» forestå innsettelsen. Dette åpner for at f.eks. sokneprest kan innsette andre vigslede medarbeidere og er i tråd med alminnelige bestemmelser for vigsling til tjeneste.

Den som forestår innsettelsen, leder også gudstjenesten frem til dette punktet.

Salmer

Når innsettelsen plasseres såpass tidlig i gudstjenesten, legges det ikke opp til en egen «innsettelsessalme».

Dagens ordning for innsettelse av øvrige vigslede medarbeidere har en salme etter forbønnen. I forslaget er denne salmen videreført for alle vigslede medarbeidere slik at i forslaget avsluttes forbønnen med en salme. Rubrikkene i ordningen foreslår at denne salmen kan være en bønnesalme, en salme fra salmebokens kapitler «Vigsling til tjeneste», «Kjærlighet og tjeneste» eller en kirkeårsrelatert salme.

Fremstilling

Nemnda mener at kallsbrevet/tjenestebrevet ofte er såpass langt at det ikke egner seg for høytlesning i gudstjenesten. Nemnd for gudstjenesteliv oppfordrer derfor Bispemøtet til å se på hvordan kallsbrev/tjenestebrev utformes med tanke på høytlesning i gudstjenesten. Det bør også vurderes hvordan kallsbrev leses dersom det er flere som innsettes i samme gudstjeneste.

Tale

Nemnda har vært opptatt av at innsettelsen skal ha en stram regi som gjør at gudstjenesten ikke punkteres av innsettelsen. Det er fint at den som forestår innsettelsen kommer med en velkomsthilsen. Dette er en anerkjennelse både av vedkommende og menigheten. Det er imidlertid en fare for at dette leddet blir omfattende og får trekk av personlige presentasjoner. En del av dette kan legges til kirkekaffen.

I forslaget er derfor leddet «Tale» ikke et selvstendig ledd. Fordi forslaget angir at den som forestår innsettelsen leder gudstjenesten fra start, hilser vedkommende menigheten som ledd 3 i Hovedgudstjenesten. Nemnda foreslår at denne hilsen brukes til å introdusere innsettelsen som skal skje og hilse den som skal innsettes velkommen. Dette er tydeliggjort i generalrubrikkenes punkt 2.

Bønn

Nemnd for gudstjenesteliv har vurdert om det er behov for én bønn for prestene og én for de øvrige vigslede. Selv om pedagogiske hensyn kan tilsi at prestens særlige ansvar med ord og sakrament benevnes, mener nemnda at det tilstrekkelig med én felles bønn. Kallsbrevet beskriver det spesifikke ved tjenesten tilstrekkelig og det er ikke nødvendig å gjenta i bønnen.

I situasjoner hvor flere ansatte innsettes i samme gudstjeneste er det også dramaturgiske hensyn som tilsier at det er fint å bruke én felles bønn.

Innledningen

Arbeidsgruppen vil starte bønnen med å takke, heller enn å omtale mennesket som uverdig, slik som i dagens ordning. Gud kaller mennesker og virker gjennom tjenesten mennesker gjør. Det er takk og bønn som skal være hovedsaken i denne bønnen.

I stedet for beskrivelsen av mennesket som uverdige, er det her tatt inn henvisningen til Efeserne 4,11-12 fra innledningsbønnen i vigslingsliturgien. Selv om få er med på mange vigslingsgudstjenester, er det et poeng at noen av uttrykkene fra vigslingsliturgien kan gjentas.

Hoveddel

Denne bønne er lik den som opprinnelig ligger i ordningen for Innsettelse av øvrige vigslede medarbeidere. Denne er i sin tur svært lik bønne for innsettelse av prest og prost, med unntak av en setning om det tjenestespesifikke.

Det er gjort tre endringer i bønne fra Innsettelse av øvrige vigslede medarbeidere:

- Det er lagt til en bønn som takker for medarbeideren
- «Tjeneste» byttet ut med «arbeid» for å unngå gjentakelse. Ordet kan også gi assosiasjoner til luthersk arbeidsetikk.
- «Troskap» er erstattet med «frimodighet og glede». Dette er hentet fra forslaget til vigslingsbønn hvor det bes om at den vigslede skal få stå i tjenesten med «frimodighet og glede».

I tråd med Bispemøtets generelle anbefaling om hvordan pronomen skal skrives i liturgiske ordninger, er det satt inn ____ istedenfor pronomen i bønne.

Avslutning

Her er det ikke gjort noen endringer.

Fremstilling med forbønn

Denne ordningen består kun av rubrikker og er svært fri. Nemnd for gudstjenesteliv støtter den store fleksibilitet i hvem som kan fremstilles og hvordan det gjøres, se kommentar til punkt 4 nedenfor.

Det er ulik praktisering av ordningen, men nemnda vil beholde en ordlyd som forutsetter at fremstillingen skjer. Det er et poeng å synliggjøre bredden i kirkens arbeid i det offentlige rommet som en gudstjeneste er, se kommentar til punkt 1 nedenfor.

Nemndas forslag er at følgende punktene utgjør ordningens rubrikker:

- Hvem som skal fremstilles for menigheten.
- Hvem som leder fremstillingen
- Når fremstillingen skal skje og hva den skal inneholde
- Hva forbønne skal inneholde

Punkt 1: Hvem skal ordningen gjelde for

Det er stor usikkerhet knyttet til den tidligere formuleringen om hvem som er ansatte med kirkelig tjenestebrev. Nemnda anser det ikke som naturlig at andre enn de som er under særlig tilsyn av biskopen mottar kallsbrev/tjenestebrev fra biskopen.

Nemnd for gudstjenesteliv oppfordrer imidlertid Bispemøtet til å se på hvordan dette gjøres i praksis og la det prege formuleringen i den første setningen.

I tillegg til ansatte i lokalmenigheten som ikke er vigslet, fremstilles også alle som velges til kirkelige råd. Nemnda foreslår å stryke tillitsverv/ombud, da dette fremstår som en eldre formulering som ikke gir umiddelbar mening i dagens organisering.

Slik formuleringen nå står, fastslår den at alle ansatte i lokalmenigheten, og de som er valgt til kirkelige råd, fremstilles. Nemnda er klar over at dette ikke skjer alle steder, både med hensyn til lokale tradisjoner og eventuelt stillingenes karakter, men ønsker som nevnt likevel å la denne formuleringen stå for å uttrykke ordningens intensjon.

Dagens setning om at personer med andre tjenester også kan fremstilles, er beholdt.

Punkt 2: Hvem leder fremstillingen

Dette punktet er beholdt nesten uendret. Det eneste som er erstattet er ordet «høymesse». Ordet er erstattet med «hovedgudstjeneste». Det er verd å være oppmerksom på at en del

fremstillinger, f.eks. av tilsatte i barne- og ungdomsarbeid ikke nødvendigvis skjer i en høymesse.

Punkt 3: Når skjer fremstillingen og hva skal den inneholde

Fremstillingen skjer tradisjonelt mellom kunngjøringene og forbønnen. Denne plasseringen vil nemnda beholde. I dagens Ordning for hovedgudstjeneste, er det imidlertid mulig å ha kunngjøringene på et annet sted i gudstjenesten, så for å være presis er det presisert i rubrikken at det er etter kunngjøringene i gudstjenesten ledd 16 det her handler om.

Hva det er som skal sies avklares på forhånd, men på grunn av usikkerheten med hensyn til kirkelig tjenestebrev (se over), er denne delen av rubrikken tatt ut.

Punkt 4: Forbønnen

Slik rubrikken nå står kan forbønnen

- skje fra lesepulten eller fra alteret
- være en egen bønn eller inngå i menighetens forbønn
- den som fremstilles kan stå i koret, sitte på plassen sin eller knele på alterringen

Nemnda vil som nevnt beholde den fleksibiliteten som finnes i dagens ordning. Den gir både rom for alt fra at den som fremstilles kan knele for alteret og bli bedt for i en egen bønn, til at den som fremstilles etter fremstillingen setter seg på plassen og blir bedt for som en del av menighetens forbønn. Når et helt råd fremstilles, er det mulig at de står i koret mens en forbønn fremsies, eller de kan sitte på plassene sine mens forbønnen for dem bes fra lesepulten eller en del av menighetens forbønn.

Nemnda mener at denne fleksibiliteten legger godt til rette for det mangfoldet av kirkelige medarbeidere og menighetene kan ha behov for i ordningen.

Det eneste som er endret i dette punktet er derfor beskrivelsen av gudstjenesteform og en språklig endring i andre setning.

Økonomiske/administrative konsekvenser

De økonomiske og administrative konsekvensene for denne saken henger i stor grad sammen med reglene for saksbehandling i liturgisaker. Denne saksbehandlingen er omfattende.

Så lenge vigslingsliturgiene behandles såpass samtidig som de gjør i denne saken, gir det imidlertid mulighet for å se ordningene i sammenheng og bidra til at ordninger som relaterer til hverandre får et helhetlig uttrykk. Dette vil også forenkle saksbehandlingen av vigslingsliturgiene som omhandler vigsling til tjeneste.